

Utbildningsutskottets yttrande

1996/97:UbU2y

Tilläggsbudget

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 oktober 1996 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1996/97:1 Budgetpropositionen för år 1997 (volym 1) jämte motioner, i vad avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet behandlar i det följande propositionens förslag till tilläggsbudget avsnitt 6.8 Utbildningsdepartementet (åttonde huvudtiteln) jämte de motioner som väckts med anledning av regeringens förslag i detta avsnitt. Utskottet har den 16 oktober 1996 beslutat att med eget yttrande överlämna till finansutskottet berörda delar av dessa motioner, nämligen 1996/97:Ub5 (fp) yrkande 3, 1996/97:Ub411 (m) yrkande 29, 1996/97:Ub452 (m) yrkandena 1 och 2 samt 1996/97:Ub483 (fp) yrkandena 22 och 23.

Skolväsendet

Riksdagen beslutade våren 1996 om *försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning* (prop. 1995/96:145, UbU8, rskr. 224). Medel för ändamålet – 51 miljoner kronor avseende 1 700 platser med utbildningsstart hösten 1996 – har förts upp under förslagsanslaget A 9 Bidrag till viss verksamhet inom det kommunala skolväsendet m.m. (prop. 1995/96:105 och prop. 150, UbU6y, FiU10, rskr. 304). En särskild kommitté, Kommittén för kvalificerad yrkesutbildning (U 1996:02), har i uppdrag att leda försöksverksamheten. Kommittén har anmält för regeringen att intresset för den kvalificerade yrkesutbildningen är omfattande. Med hänsyn till de kvalitetskrav som bör ställas på de utbildningar som får delta i försöket bedömer kommittén att det är osäkert om alla de 1 700 platserna kan utnyttjas under hösten 1996. Regeringen anser, mot bakgrund av det stora intresset, att det är mycket angeläget att de utbildningsplatser som inte kan tas i bruk under hösten i stället kan starta år 1997. Då medlen för verksamheten är anvisade under ett förslagsanslag, kan de inte tas i anspråk nästkommande budgetår. Regeringen föreslår därför att 51 miljoner kronor skall anvisas under ett nytt ramanslag A 18 Försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning, varigenom det ges möjlighet att disponera medel nästkommande budgetår. Anslaget A 9 Bidrag

till viss verksamhet inom det kommunala skolväsendet m.m. bör minskas i samma omfattning.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker att den redovisade anslagsförändringen genomförs, vilken medger att medel som anvisats till försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning hösten 1996, men inte utnyttjas, i stället kan användas under budgetåret 1997.

Universitet och högskolor

I den s.k. IT-propositionen (prop. 1995/96:125) tog regeringen bl.a. upp frågor som berör *Swedish University Computer Network (SUNET)*. Regeringen anförde att SUNET är en nationell tillgång som bör kunna utnyttjas av ännu fler, t.ex. hela biblioteksväsendet. En utveckling av SUNET borde självfallet ske så att dess ursprungliga syfte – att betjäna universitet och högskolor – även fortsättningsvis tillgodoses. Regeringen anser i nu föreliggande proposition att det är motiverat att under det expansionsskede som förestår under de närmaste åren underlätta måluppfyllelsen genom att anvisa ytterligare medel för de statliga myndigheternas del utöver de reguljära medel (30 miljoner kronor) som beräknats under anslaget C 51 Högskoleverket för innevarande budgetår. Ett engångsbelopp om 66 miljoner kronor bör därför anvisas för att förbrukas under minst en treårsperiod, föreslår regeringen.

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker bifall till propositionen i denna del. I sammanhanget vill utskottet peka på att regeringen i budgetpropositionen (utg. omr. 16, s. 140 ff.) närmare går in på frågan om en kraftig utveckling av SUNET och för nästkommande budgetår föreslår att medel för ändamålet anvisas under ett nytt anslag, B 47 Sunet.

Nationella och internationella forskningsresurser

Enligt regeringen bör möjligheterna att inrätta ett nytt *tekniskt forskningsinstitut i Göteborg* utredas. Regeringen framhåller hur angeläget det är, inte minst av samhällsekonomiska skäl, att Sverige upprätthåller en hög nivå på den tekniska forskningen och menar att det är viktigt att inom vissa områden genomföra koncentrerade statliga satsningar som bidrar till ett ökat utbyte mellan högskoleforskningen och näringslivet. Ett sådant område utgör den tekniska forskningen och forskarutbildningen. Det föreslagna institutet bör inte ha fasta forskartjänster. I stället bör forskare vid högskola och industri tillfälligt kunna arbeta vid institutet, vilket bidrar till en ökad rörlighet mellan högskola, institut och industri. För den löpande verksamheten bör institutet ha en statlig grundfinansiering, resten bör i huvudsak vara uppdragsforskning med medel från industrin.

Som en utgångspunkt för det fortsatta arbetet bör staten vara beredd att ställa en engångssumma av 100 miljoner kronor till förfogande under förutsättning att utredningen leder till att projektet kan genomföras. Medlen för ändamålet bör avsättas för senare användning, dels genom att 50 miljoner kronor anvisas på tilläggsbudget under anslaget D 21 Vissa bidrag till forsk-

ningsverksamhet, dels genom att 50 miljoner kronor får användas av för innevarande budgetår anvisade medel under reservationsanslaget C 45 Vissa särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

I motionerna 1996/97:Ub5 (fp) yrkande 3, 1996/97:Ub411 (m) yrkande 29, 1996/97:Ub452 (m) yrkandena 1 och 2 samt 1996/97:Ub483 (fp) yrkandena 22 och 23 föreslås att regeringens förslag skall avslås. Moderata samlingspartiet uppfattar förslaget som ett sätt att angripa de fristående högskolorna och försvåra deras verksamhet och hänvisar till att det i Göteborg redan finns en mycket väl fungerande teknisk högskola med ett särskilt forskarcentrum som samverkar med näringslivet. Folkpartiet menar att projektet förefaller otillräckligt motiverat och förankrat, varför planeringen av ett nytt forskningsinstitut i Göteborg kan avbrytas tills vidare. Med hänvisning härtill och av statsfinansiella skäl avstyrks förslaget. Motsvarande medel bör enligt Folkpartiet i stället satsas på grundforskningen via forskningsråden.

Utskottet delar regeringens uppfattning när det gäller åtgärder för att närma högskolans forskning och industrins FoU-verksamhet till varandra och har därmed inget att erinra mot regeringens avsikt att låta utreda möjligheterna att inrätta ett nytt tekniskt forskningsinstitut i Göteborg med den inriktning som finns angiven i propositionen. Utskottet vill understryka vad regeringen anför om de möjligheter som kan öppnas för en ökad rörlighet mellan högskola, institut och industri, vilket kan leda till en effektiv kunskaps- och kompetensöverföring i båda riktningarna. Regeringen nämner i detta sammanhang ett tänkbart samarbete med bl.a. Chalmers tekniska högskola.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att finansutskottet bör tillstyrka vad regeringen har föreslagit beträffande dels användning av medel, 50 miljoner kronor, under anslaget Vissa särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m., dels en ökning med 50 miljoner kronor på tilläggsbudget av anslaget Vissa bidrag till forskningsverksamhet. Finansutskottet bör därjämte avstyrka samtliga förevarande motionsyrkanden.

Utskottet vill avslutningsvis fästa finansutskottets uppmärksamhet på att regeringen i budgetpropositionen anmäler för riksdagen att den har beslutat att universiteten och högskolorna senast den 20 september 1996 skulle återbetala sammanlagt 261 miljoner kronor till staten. Till följd av denna förstärkning av statsfinanserna anser regeringen att det nu finns utrymme för de i det föregående behandlade satsningarna på ett tekniskt forskningsinstitut och SUNET.

Stockholm den 24 oktober 1996

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Eva Johansson (s), Ingegerd Wärnersson (s), Agneta Lundberg (s), Andreas Carlgren (c), Torgny Danielsson

(s), Ulf Melin (m), Tomas Eneroth (s), Britt-Marie Danestig-Olofsson (v), Majléne Westerlund Panke (s), Gunnar Goude (mp), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta E Nordenvall (m), Tomas Högström (m), Chris Heister (m) och Siri Dannaeus (fp).

1996/97:UbU2y

Avvikande mening

Tekniskt forskningsinstitut i Göteborg

Ulf Melin (m), Margareta E Nordenvall (m), Tomas Högström (m), Chris Heister (m) och Siri Dannaeus (fp) anser att den del av utbildningsutskottets yttrande i avsnittet Nationella och internationella forskningsresurser som börjar med ”Utskottet delar” och slutar med ”förevarande motionsyrkanden” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att medel inte bör anvisas av riksdagen för det ändamål som regeringen nu föreslår. Utskottet finner inte att tillräckliga motiv har framförts av regeringen för det aktuella projektet. Syftet med regeringens förslag – ökad samverkan mellan universitetsforskningen och industrins FoU-verksamhet – har utskottet inget att erinra mot. Det bör emellertid kunna uppnås utan den ändring av forskningens organisation i Göteborg som förefaller bli följden av regeringens förslag. Det finns enligt utskottet all anledning att erinra om verksamheten bl.a. vid Chalmers tekniska högskola. Denna högskola tillsammans med berörda fakulteter vid Göteborgs universitet utgör enligt utskottet en god bas för fortsatt utbyggnad av samarbete när det gäller industrirelaterad forskning och forskarutbildning.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att finansutskottet med bifall till de förevarande motionsyrkandena bör avstyrka bifall till regeringens förslag om medel till projektet tekniskt forskningsinstitut i Göteborg.